

---בחר מחבר---

אתר דעת חברי המערכת צור קשר

לדף ראשי

על ספרה של רנה לי 'והים אנה ילך?'

הוצאת כרמל 2010

רון גרא

גיליון מס' 31 - אייר תש"ע * 4/10

"אחרת ובכל זאת אהבה, מפויסת כזאת, נגוהת שקיעה-אהבה בלי שניים".

רנה לי היא משוררת ותיקה שהוציאה מספר רב של ספרים, וכעת ניסתה לקבץ מן המבחר הרב בספר אחד: ".....והים אנה ילך?" שיצא בהוצאת כרמל.

לי, ילידת תל אביב שהחיים גלגלו אותה לאפריקה ולארצות הברית, שמשה שנים רבות כפרופסור לספרות עברית באוניברסיטת ניו יורק.

כך היא אומרת בשיר "שירי ערער" עמוד 81.

"בתל אביב שהייתה פעם עירי / עוברת כמין רוח רפאים /
מי שהיתה אני-"
"בין תל אביב שהייתה פעם עירי / לבין ניו יורק שעדין אינה
עירי / משתרכים חיי"

וכך בין הכא להתם "מתרוצצים חיי".

בסוף הספר נמצא מבחר משיריה הראשונים שיצאו בספר "**בשדרה לילית**" (בהוצאת מחברות לספרות 1960). כאן נמצא את שירה הראשון שפורסם במוסף הספרותי של עיתון "הארץ", "וצר לי..."

"וצר לי על שלא הבנת לרוחי / בשלחי אותך מעם פני
לראשונה... / רציתי כי תחלוק עמי הכל / זהב של קודש
ואפר של חולין / רגעי אושר עם שגרת ימים / ---ואת
הבדידות....."

ליריקה לשמה שקשה למוצאה בשירה העכשווית שלנו.

בספר "ימים של בלי" (הוצאת מחברות לספרות 1965) מופיעה בגב הספר בקורתו של המבקר, ישראל זמורה המציין אותה כמשוררת לירית "שעצבות זרקה בה, בעודה צעירה".

ואמנם יש בשיריה נימה של עוקצנות ותוגה הנובעת מתוך איזו אירוניה טובת לב, וגם הכאב אינו חסר. בשיר "במטבח החיים" עמוד 234 היא כותבת:

- אגדות חז"ל
- אמנות
- ביקורת סיפורים
- ביקורת ספרים
- ביקורת שירים
- דבר המערכת
- הוראת ספרות
- התקבל במערכת
- חסידות
- לא נס ליחם
- מחקרים
- מילה במילה
- מכתבים למערכת
- מלב אל לב
- מסות
- מעליו בקודש
- סופרים
- סיפורים
- פיוט
- צילום
- שירה
- תרגומים

"במטבח החיים / שורר הרעב הגדול / אני מבשלת את חיי
על אש קטנה"
"במטבח החיים / שורר הצמא הגדול / אני שותה את
דמעותי / ואיני רוה".

בספר **"אל פרוורי השמש"** (הוצאת יבנה 1971), מופיע לראשונה השיר
וההזדהות העמוקה שלה עם דמותו של שאול המלך:

"קינה לשאול" עמוד 199 "בכינה בנות בכינה / אל תשאלנה
עוד לשאול- / קשה כשאול קינה",
המלך שאול! / כל איש היה יכול / ממנו לשאול / את לבו- /
וגם דוד בשועלים!".

גם בקובץ שיצא ב2000 "שירי ערער" (הוצאת "כרמל"), היא חוזרת
לכתוב על שאול המלך, הצנוע הנחבא אל הכלים, שלא שפך דם ולכן
נענש, משום שהיה גם בן אדם. ("נר לשאול": עמוד 90).

בקיאותה הרבה במקורות מביאה אותה לכתוב על: "אלו מציאות".

"מצא פזורי חלום / בד אמותיו / קב ונקי- / אניצי תקווה /
סרוקים למשעי / ישרי לב ודרך- / דבלות אור / זנחה
השמש..... / ועקר: / את ענבל האהבה / שנעקר".

ב1980 יוצא ספרה **"שנות צהרים"**. כאן נמצא את השיר הנפלא: "תקון".

"גל רודף גל במעגלי הזמנים / ודף רודף דף במחזור של
ימים נוראים....
שופרות מושיטים צואר / להאריך בתרועה / וקולם מתרסק /
לשב-רים-...
מנסים לאחות חוטים קרועים / בקוי הטלפון השבור / אל
אלוהים-" (עמוד 162)

ב1995 יוצא הספר **"הרחק מכף התקוה הטובה"** (הוצאת רשפים),
כאן נמצא השיר: "שעת ערבים בדינר הכחול", עמוד 124

"שיחנו צולע על שני קביים / של קשים ארוכים בכוס
גבוהה /
אני חוששת להישיר מבט / פן יסגירו העינים- / .....
ואתה ואני מגדות השולחן / מתקשים לבלוע איזו אי
הבנה / .....
כשני איים בדלים / רחוקים זה מזו. / כשתי חלליות בחלל
בין הערבים / של הדינר הכחול"

נמצא את השיר: "אהבה אחרת", עמוד 120, שהיא אהבה מאוחרת,
בפאת שכחה הם מלקטים זיכרונות, נשורת סערות, אהבה שהיא נגוהת
שקיעה, "אהבה בלי שניים".

ב2000 יוצא ספרה: **"שירי ערער"** (הוצאת "כרמל"), וכשם הקובץ, כך
השירים המופיעים בו, היא מצטטת את אביה שאמר שצריך ללמוד לחיות
עם מר המוות השכן (עמוד 100).

בשיר "משירי מזל דגים" עמוד 101

"כמו דג אני, דג שנצוד / מתחבט, מתלבט / אם עודו חי
באמת / או כבר חשוב כמת- / כדג המסרב להסכין / לאשר
לו הוקצב / עד הסכין...."

השירים הראשונים בספר, שזה להם הפרסום הראשון נקראים בשם:
"על קוצר". עמוד 49

"על קוצר ידי עכשיו נוסף קוצר נשימה- / עוד צרה לצרור
בנשמה..... / שלא לדבר על הזמן שמדק לדק הולך ודק /
הולך ונקצר / וצר / זה הזמן שהפך לי מידיד לצר"

או השיר בעמוד 41 "זמני ואני":

"בינתיים / אנחנו שניים, זמני ואני, / כמין זוג בנשואים /
שאינ לדעת במ / מי נושא את מי. / משחקים בתופסת: הוא
בורח / ואני אחריו".
"ואפילו אם ברגע של חסד, / אדמה לאחוז בקרניו, / מי
אגלה שכמו קרני אור / הם מקסם –שוא".....
לי, מתעסקת הרבה עם "הזמן", שהרי הזמן בורח, הוא
קרוב רחוק, רחוק וקרוב חולף ועומד לו בזמן.

בעיניה האדם הוא כתקליט סדוק, כי האדם חוזר על עצמו עם כל
החסרונות.משוררת לירית, הכואבת את החיים ההולכים ומתמזערים..
אט אט נעלמים, המחלות תופסות מקום נכבד, גם הזוגיות היא כבר לא
מה שהיתה, מה שמחזיק את היחד הוא הפחד.ומה שנשאר לאדם הן
המחשבות, אתן הוא מטייל.

יש לה מטאפורות יפיפיות ומיוחדות, כמו למשל: "השעה דוחקת במרפקי
רעותה", "כרעי הבינתיים", "ביוון החולין", הזוג יושב על "אי נחת",
"הלילות ישישים עקוצי קושיות", "השעות זורמות", "ממטירים אהבה",
"תנוכי העצים", "אניצי תקווה", "חמאת מחמאות" ועוד ועוד.
האוקסימורון: "מידיד לצר".

שפתה עשירה ובקיאיתה הנפלאה במקורות המקרא והתלמוד, משרתים
את שירתה האצילית, החכמה, המובנת והפשוטה, שירה שאין כמותה
במחזותינו.

שהרי מרבית המשוררים "המודרניים", כותבים תשבצים, לא מובנים,
בבחינת המלך עירום.
היה לי עונג מיוחד לקרוא בספר הנפלא שלה: "...והים אנה ילך?" שירים
שיש בהם כל כך הרבה אדם, תבונה, פילוסופית חיים, המצולמים
במצלמה ומוגשים כטנא שלם בריח משכר. טנא הקורא לך להציץ בו עוד
ועוד וליהנות.

רוצו לקרוא בשירה הנפלאים והנדירים של רנה לי.